



zprávy

***Platidla na území Čech
– absolventská práce
VOŠ Jablonec nad Nisou***

□□□□□□□□□□

Mezi studentskými pracemi, které každoročně vycházejí jako absolventské práce z VOŠ v Jablonci nad Nisou – oboru ražená mince a medaile, se občas také najde i zcela výjimečná realizace. Jednou z takových je absolventská práce z roku 2017 od Márii Filové, která se nazývá zcela jednoduše: *Platidla na území Čech*. Tato skromná a pracovitá studentka si vybrala náročné téma, které chtěla uchopit co nejobširněji. Na souboru devíti kusů vybraných platidel chtěla ukázat vývoj české měny a také českou historii. Svou absolventskou prací nakonec představila platidla na území Čech, související s naší státností od 10. století až po současnou korunu českou.

Volba předem daného počtu medailí vznikla na základě jejího rozhodnutí zvládnout vytvoření všech medailí za jeden semestr. Náročná na nich byla nejen samotná rytecká a modelérská práce, ale také příprava teoretických podkladů a sběr historických materiálů. Mária Filová nechtěla pro svou práci vybrat jen tak nějaká platidla. Od samého počátku měla jasno zejména o české koruně a jejích historických podobách. Do kolekce chtěla vybrat i další platidla v takovém nominálu, který by odpovídal obdobnému zařazení v měnové soustavě toho kterého období jako u 1Kč, a také takové nominály, podle nichž byla ta která mě-

nová soustava pojmenována. To bylo samozřejmě velmi těžké, protože za některá historická období bylo složité vybrat právě ten správný nominál a také jeho typ. Proto se M. Filová rozhodla oslovit odborníky, kteří se těmito tématy dlouhodobě zabývají a mají v tomto oboru velký přehled a v tomto případě i potřebný nadhled. Pro nalezení konkrétní mince, která by reprezentovala jednotlivá historická období, oslovila studentka Prof. PhDr. Petra Vorla, Ph.D., CSc., PhDr. Jiřího Militkého, Ph.D., kteří velmi ochotně přispěli svou erudicí. K finálnímu výběru konkrétních mincí se autorka nakonec rozhodla až po dalších cenných odborných radách PhDr. Luboše Polanského, Ph.D. I tak ale bylo poměrně složité vybrat ten správný nominál například za období brakteátové, tolarové nebo krejcarové měny. Po mnoha odborných konzultacích byly do sady devíti platidel České měny nakonec za jednotlivá období jako reprezentanti použity tyto mince: 1. denár velkého střížku – Boleslav I. (Cach 32, průměr 19,5 mm); 2. denár malého střížku – Břetislav I. (Cach 322, průměr 16 mm); 3. velký brakteát – Přemysl I. Otakar (Cach 671, průměr 45 mm); 4. střední brakteát – Přemysl I. Otakar (Cach 843, průměr 24 mm); 5. pražský groš – Václav II.; 6. jáchymovský tolar – ražba Šliků; 7. krejcar – Ferdinand V.; 8. koruna československá – Československá republika 1918–1938, 9. koruna česká – Česká republika od 1993.

Všechny medaile ze sady jsou řešeny jako stejné ražby z pakfongu o průměru 60 mm a ražba byla provedena do kroužku. Celá kolekce má shodnou reversní stranu, kde je uprostřed využitý motiv českého heraldického lva a v opisu je v zahloubeném



okraji nápis: **ČESKÁ REPUBLIKA**. Na aversu je v opisu nápis: **PLATIDLA NA ÚZEMÍ ČECH** a podoba jednotlivých mincí je do nich vložena. Jak sama Mária Filová popsala v obhajobě své práce: „*Propojit medaili a minci se snažím způsobem, který dává prostor samotnému působení tlaku, který je pro ražbu nevyhnutelnou součástí, a který jedinečným způsobem ovlivní vzhled obou stran každé medaile. Medaili používám jako nosič pro minci a tímto způsobem vzniká neopakovatelný moment, který každé medaili dává jedinečnost a neopakovatelnost provedení.*“

Zatímco raznice reversu vznikala redukcí ze sádrového modelu, aversy jednotlivých medailí s autentickou podobou i velikostí jednotlivých historických mincí vznikaly různě. Mária Filová se k jednotlivým mincím snažila přistupovat takovou technikou, jakou byly vyráběny v době svého vzniku. U českého denáru si autorka vytvořila razidla, z jejichž odražků skládala jednotlivé části obrazu tak, jak se mince vyráběly v období 10.–12. století. Tato technika jí přirostla k srdci. U brakteátů využila pro zachování živosti ražby jednostranné mince ruční ražbu a ryteckou práci k dokončení detailů. U jáchymovského tolaru si opět ručně vytvořila vlastní razidlo podle originálu mince. Razidlo, ze kterého vyrazila pražský groš, bylo zapůj-

čeno Českou mincovnou a. s., která je používala pro ražbu replik. U 10křecaru Ferdinanda V., jakožto posledního českého krále, použila autorka přímo originální minci, která je vsazená do medaile. Se souhlasem České národní banky měla možnost použít originální razidlo 1 Kč z první Československé republiky, jejímž autorem je sochař a medailér Otakar Španiel. Česká národní banka autorce rovněž poskytla razidlo aktuální, platné 1 Kč mince od Jarmily Truhlíkové Spěvákové. Pro uložení a prezentaci devítidílné sady zvolila ořechovou kazetu, jejíž součástí je pevně umístěný certifikát, gravírovaný z broušeného nerez.

Mária Filová svou absolventskou prací přišla na geniální nápad, jak jednoduše, kvalitně a originálně prezentovat mince z české historie. Sada, o jejíž výrobu v limitované edici původně projevila také zájem Česká mincovna (bohužel bez dalšího konkrétního výsledku), je opravdu exkluzivní prací, kterou je možné dále jakkoliv rozšiřovat a doplňovat o další vybraná česká platidla. Nezbyvá tedy než věřit, že se původně slovenské autorce podaří tuto jedinečnou a kvalitní medailéřskou práci k tématu české historie dále prosadit a s pomocí některé z českých ražeben vyrábět alespoň v limitované edici.

Kateřina Nora NOVÁKOVÁ



Errata:

Redakce se tímto omlouvá, že v obou dvoučíslech Numismatických listů ročníku 73, 2018 došlo u všech odborných článků k uvedení neplatných identifikačních DOI čísel. Místo čísel DOI 10.1515/nl-2018-0001 až 10.1515/nl-2018-0021 mají být na stranách 4, 10, 15, 19, 33, 37, 69, 85, 91, 97, 112, 116, 123, 130, 139, 146, 156, 174, 180, 184 a 189 čísla v pořadí a ve tvaru DOI 10.37520/nl.2018.001 až DOI 10.37520/nl.2018.021.



1



2



3



4

● □ 1–4: Kazeta a ukázky aversů jednotlivých medailí z absolventské práce M. Filové *Platidla na území Čech*.



5



6



7



8



9

● □ 5-9: Ukázky aversů jednotlivých medailí
z absolventské práce M. Filové *Platidla na území Čech.*